

Завдання

II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади

з географії

2023-2024 н.р.

8 клас

Теоретичний тур (40 балів)

Творчі питання:

1. Порівняйте географічне положення материків Африка та Південна Америка. Виявіть, як відмінності географічного положення позначаються на особливостях природи цих материків. **(10 балів)**
2. Які льодовикові форми рельєфу є на території України? Де вони поширені та як утворились? **(10 балів)**
3. Дайте визначення наступним поняттям: план місцевості, азимут, картографічна проекція, горизонталі, нівелір. **(10 балів)**

Тести (10 балів)

1. Яка з тез, що характеризує гідрологічні особливості України, є помилковою?
А Річки України належать лише до трьох річкових систем
Б Більшість річок є рівнинними
В Річки живляться переважно талими сніговими водами
Г Найгустіша річкова мережа в горах Карпати.
2. Яка з перелічених характеристик НЕ є ознакою топографічної карти?
А загальногеографічна за змістом
Б майже немає спотворень
В має масштаб від 1:200 000 до 1:000 000
Г відображається кілометрова сітка.
3. Дайте пораду мандрівнику, в якому напрямку йому необхідно рухатися до найближчого океанічного узбережжя, якщо він заблукав у пустелі Наміб у червні та бачить опівдні власну тінь попереду себе.
А повернути ліворуч
Б повернути праворуч
В рухатись прямо в тому ж напрямку
Г повернути назад.
4. Який із вказаних масштабів дозволяє найбільш детально відобразити місцевість?
А 1:100 000   Б 1:50 000   В 1:500 000   Г 1:1 000 000.
5. Визначте правильний варіант ланцюга «форма рельєфу – генетичний тип рельєфу – геологічний процес».

А зсув – карстовий – робота підземних вод

Б кар’єр – техногенний – робота льодовика

В лійки – денудаційний – робота вітру.

Г яр – водно-ерозійний – робота поверхневих текучих вод.

6. Укажіть історико-географічний регіон України, який знаходиться на території Румунії

А Лемківщина

Б Пряшівщина

В Мармароцина

Г Бессарабія.

7. Туристи йшли з бази до озера у північно-східному напрямку. За яким азимутом відбуватиметься їхнє повернення на туристичну базу?

А 270°

Б 45°

В 225°

Г 315°.

8. Еолові форми рельєфу найпоширеніші в межах ...

А Кримських гір

В Українських Карпат.

Б Українського Полісся

Г Подільської височини.

9. Виберіть річку, гирло якої розташоване в районі зіткнення літосферних плит.

А Інд

Б Міссурі

В Нігер

Г Куперс-Крік.

10. На скільки максимально може відрізнятись місцевий сонячний час від поясного (без врахування адміністративних меж)?

А на 1 год

Б на 30 хв

В на 40 хв

Г на 1 год.

Практичний тур (20 балів)

1. Розв'яжіть задачі:

(5+5=10 балів)

- - За місцевим часом у точці, що знаходиться поблизу с. Рання Зоря (49°1' сх.д.), 9 год. Котра година в даний момент за місцевим часом поблизу крайньої західної точки України (22° сх.д)
- - Яку площу займає Україна на карті півкуль, що має масштаб 1:22 000 000?

2. За вказаними ознаками й характеристиками зазначте назви морів та позначте їх на контурній карті світу: (10 балів)

	Характеристика моря	назва
1.	Наймілкіше море	
2.	Море в Антарктиці з найбільшою прозорістю води	

3.	Море з «кольоровою» назвою, але не Чорне, Червоне або Жовте	
4.	Море з найсолонішою водою	
5.	Море «без берегів», обмежене течіями	
6.	Найменше за площею море	
7.	Море, назване на честь братів-дослідників	
8.	Море, в яке впадає річка Маккензі	
9.	Море, в якому знаходиться Великий Бар'єрний Риф	
10.	Море з такою ж назвою, що і протока між двома материками	

Загальна кількість – 60 балів

Завдання
II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з географії
2023-2024 н.р.
9 клас
Теоретичний тур (40 балів)

Творчі питання:

1. Охарактеризуйте поняття «міжнародний поділ праці». Назвіть основні типи країн світу за рівнем економічного розвитку. Якими показниками користуються при виділенні таких типів країн світу? Назвіть ці показники та дайте їх визначення. **(10 балів)**
2. Яке значення має атмосфера для земної кулі? Яким був би клімат на Землі за відсутності атмосфери? У чому полягає сутність «парникового ефекту» і його вплив на формування клімату. **(10 балів)**
3. Розшифруйте аббревіатуру та дайте визначення: НД, ВВП, ІПР, ТНК, ЄС **(10 балів)**

Тести (10 балів)

1. Для якого регіону світу характерне прислів'я «Як уродить жито, то всім буде сито»?
А Східна Європа
Б Південна Європа
В Північна Африка
Г Південно-Східна Азія.
2. Дві точки розташовані на одному меридіані на відстані 7992 км одна від одної. Це означає, що відстань у градусах між ними становить...
А 79° 02'   Б 72° 00'   В 62°   Г 74° 47'   2 бали
3. Моря, які сполучає Торресова протока...
А Тасманове і Коралове   Б Тасманове і Фіджі
В Арафурське і Тиморське   Г Коралове і Арафурське.
4. Укажіть, у яких регіонах зараз відбувається найстрімкіше зростання населення.
А Східна та Південна Азія
Б Африка та Близький Схід
В Латинська та Центральна Америка
Г Центральна Азія та Східна Європа
5. Словечансько-Овруцький кряж – це приклад форми рельєфу...

А денудаційної
В акумуляційної

Б екзараційної
Г абразійної.

6. Укажіть, які вітри на Землі є постійними.

А мусони   Б пасати   В бризи   Г бора.

7. За якою ознакою можна об'єднати міста Кам'янське, Сновськ, Олешки?

А міста в складі біцентричної агломерації
Б є найбільшими містами своєї області
В усі є центрами адміністративних районів
Г «декомунізовані» міста.

8. Еолові форми рельєфу найпоширеніші в межах ...

А Кримських гір
Б Українського Полісся
В Українських Карпат.
Г Подільської височини.

9. Чому ґрунти на низинних болотах є доволі родючими?

А оскільки збагачуються розчиненими у підземних водах мікроелементами
Б тому що вкриті мохом сфагнум, з якого утворюється торф
В оскільки вода застоюється на водотривких породах
Г Формуються на місці вирубування первинних лісів.

10. Які метали можна назвати «символом нашого часу»?

А мідь, срібло, золото
Б залізо, свинець, олово
В титан, кобальт, берилій
Г чавун, цинк, алюміній.

Практичний тур (20 балів)

1. Розв'яжіть задачі:

(5+5=10 балів)

- За місцевим часом у точці, що знаходиться поблизу с. Рання Зоря (49°1' сх.д.), 9 год. Котра година в даний момент за місцевим часом поблизу крайньої західної точки України (22° сх.д)
- Яку площу займає Україна на карті півкуль, що має масштаб 1:22 000 000?

2. Визначте області України, заповнюючи таблицю, та нанесіть їх на контурну карту

(10 балів)

№ з/п	Характеристика області	назва
1.	Область, яка має найбільшу площу.	
2.	Область межує одразу з 7-ми областями. На території знаходиться один з найбільших залізничних вузлів нашої країни.	
3.	Область, на території якої є кряж - підвищення до 315 м на Поліській низовині.	

4.	Єдина область в Україні, яка має кордони та контрольнопропускні пункти одразу з чотирма країнами Європи, на її території знаходиться географічний центр Європи.	
5.	Область, на території якої знаходиться найвища точка Приазовської височини.	
6.	Область, в якій розташований найбільший піщаний масив Європи - Олешківські піски.	
7.	Область в якій знаходиться найглибше озеро на Україні	
8.	Область, в якій розташована найбільша гіпсова печера світу.	
9.	Область, в якій розташована Тарасова (Чернеча) гора.	
10.	Область в якій зародився український театр.	

Загальна кількість – 60 балів

Завдання
II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з географії
2023-2024 н.р.
10 клас
Теоретичний тур (40 балів)

Творчі питання:

1. Британський політолог Верном Богданор назвав конституційного монарха «сувереном, який царює, але не управляє». Дайте визначення поняття «монархія», охарактеризуйте її різновиди, наведіть приклади монархій. Як ви розумієте такий вислів Вернона Богданора? Відповідь обґрунтуйте. **(10 балів)**
2. Сьогодні в умовах сталого розвитку швидкими темпами у світі розвивається «зелена енергетика». Спробуйте дати визначення поняття «зелена енергетика» та назвіть основні її джерела. Охарактеризуйте перспективи розвитку галузей «зеленої енергетики» в Україні. Яку роль, на вашу думку, займе дана галузь в економіці держави в післявоєнний етап її розвитку **(10 балів)**
3. Розшифруйте аббревіатуру міжнародних організацій: ООН, ОБСЕ, ОЧЕС, ЄС, МВФ. **(10 балів)**

Тести (10 балів)

1. «Малі» економічно розвинуті країни Європи вирізняються особливим типом їхньої участі в міжнародному географічному поділі праці, а саме...
А експортують переважно сировину та напівфабрикати
Б виробляють зорієнтовану на внутрішній ринок продукцію
В спеціалізуються на виробництві окремих видів товарів і послуг
Г спрямовують ресурси на розвиток лише одного виду послуг.
2. Країни Африки «будують» живу стіну зі стійких до посухи дерев на південній межі Сахари. Після завершення проекту буде відновлено...
А землі, деградовані внаслідок спустелення
Б екваторіальні ліси, знищені внаслідок лісозаготівлі
В водні ресурси, виснажені водомісткими виробництвами
Г заповідні території, уключені в господарське використання.
3. Укажіть, яким буде всесвітній час, якщо на меридіані 30° сх. д. місцевий час 3 год 00 хв.
А 4.00 год
Б 3.00 год
В 2.00 год
Г 1.00 год.
4. Оберіть складчасті структури альпійського віку.

А Атлас і Памір

Б Тянь-Шань і Судети

В Урал і Аппалачі

Г Алтай і Хібіни.

5. Укажіть океанічну течію, яка двічі на рік міняє свій напрямок.

А Бенгельська

Б Сомалійська

В Перуанська

Г Куросіо.

6. Укажіть, наслідком якого процесу є моренні пасма Волині.

А льодовикової акумуляції

Б еолової акумуляції

В річкової акумуляції

Г морської акумуляції.

7. Укажіть правильний перелік країн-лідерів у сфері суднобудування.

А Китай, Республіка Корея, Японія

Б США, Велика Британія, Франція

В Канада, Італія, Сінгапур

Г Іспанія, Австралія, Індонезія.

8. Який народ, з наведених нижче, має сформований культурно-історичний ареал, що наразі розділений кордонами чотирьох суміжних держав?

А кхмери

Б курди

В кельти

Г каталонці.

9. Визначте температуру на дні шахти глибиною 700 м, якщо середньорічна температура місцевості 7,6 °С, глибина ізотермічного горизонту 20 м, а геотермічний градієнт становить 3 °С на 100 метрів. 3 бали

А 28,6 °С

Б 28 °С

В 30 °С

Г 26,5 °С

10. На якій висоті знаходиться витік Південного Бугу, якщо похил його річища становить 41 см/км, а довжина річки 857 км. 2 бали

А 837 м

Б 351 м

В 531 м

Г 41 м

Практичний тур (20 балів)

1. Розв'яжіть задачі:

(5+5=10 балів)

- Розрахуйте обсяг виробництва прокату (т на добу) на металургійному комбінаті, якщо для виробництва 1 т прокату витрачається 2 т залізної руди, а на комбінат щодоби надходить 500 шестидесятитонних вагони руди.

• У країні з населенням 24 млн. осіб і територією 200 тис.км² рівень урбанізації становить 75%. Визначте густоту сільського населення (осіб /км²) у цій країні.

3. Назвіть та позначте на контурній карті світу 10 країн, назви яких співпадають з їх столицями **(10 балів)**

№ з/п	Назва країни	Назва столиці
<i>приклад</i>	<i>Монако</i>	<i>Монако</i>
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

Загальна кількість – 60 балів

Завдання
II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з географії
2023-2024 н.р.

11 клас

Теоретичний тур (40 балів)

Творчі питання:

1. Сьогодні Україна переживає важкі часи військової російської агресії. Які першочергові, на вашу думку, галузі економіки будуть потребувати, відновлення та розвитку після перемоги України? Які перспективи розвитку мають такі галузі, як «зелена енергетика», сланцева промисловість, новітні аграрні галузі, міжнародний туризм та ІТ? **(10 балів)**

2. Сьогодні багато вчених говорить про зміни клімату. Дайте визначення поняття клімат. Охарактеризуйте чинники формування та загальні риси клімату України. Як може вплинути на клімат України глобальне потепління?

(10 балів)

3. Розшифруйте аббревіатуру та дайте визначення: НД, ВВП, ІЛР, ТНК, ЄС

(10 балів)

Тести (10 балів)

1. Яка характеристика залізорудної промисловості світу є помилковою?

А 80 % видобутку припадає на три країни – Китай, Австралія, Бразилія

Б у багатьох країнах Європи родовища залізних руд виснажено

В понад 85 % покладів залізної руди потребують збагачення

Г в Україні дуже низький вміст металу в руді.

2. Який з показників можна обрахувати на основі статево-вікової піраміди населення?

А Коефіцієнт природного приросту

Б Коефіцієнт смертності немовлят

В Коефіцієнт демографічного навантаження

Г Сальдо міграції.

3. Моренні пасма Волині – це приклад...

А льодовикової акумуляції

Б річкової акумуляції

В еолової акумуляції

Г морської акумуляції.

4. Укажіть країну, підприємства якої в глобальному ланцюзі доданої вартості, перейшли з початкової ланки (постачання фосфоритів на світовий ринок) у групу країн-лідерів за обсягом виробництва з власної сировини та експорту продукції з вищою доданою вартістю.

А Марокко.

Б Словенія

В Чилі

Г Україна

5. Метрополітен Стокгольма збудований у скельних кристалічних породах і нагадує печери. У якому з міст України метробуд має справу з подібними породами?

А Дніпро

Б Київ

В Донецьк

Г Харків.

6. Для якої з наведених європейських країн характерний природний приріст населення?

А Італія

Б Португалія

В Угорщина

Г Франція.

7. Це гора є найвищою точкою усієї Західної та усієї Південної півкулі Землі. Раніше помилково вважалася згаслим вулканом. Вершину гори вкривають льодовики, язики яких сягають довжини до 6 км. Гору названо за найменуванням річки, що бере початок на її схилах. У перекладі з мови індіанців кечуа це означає «кам'яний сторож».

А Женгіс

Б Аконкагуа

В Мак-Кінлі

Г Чогорі.

8. Товтри (Медобори), що окремими пасмами простягаються поперек Подільської височини, – це...

А тектонічні складки

Б давні коралові рифи

В ланцюги згаслих вулканів

Г морени давніх льодовиків.

9. Які метали можна назвати «символом нашого часу»?

А мідь, срібло, золото

Б залізо, свинець, олово

В титан, кобальт, берилій

Г чавун, цинк, алюміній.

10. Який з прикладів розвитку промислових районів доцільно застосувати для розроблення проекту реіндустріалізації Донбасу?

А нарощування металургійного виробництва в «Індійському Рурі»

Б перетворення Рейн-Рурського регіону на зону технопарків і високотехнологічних виробництв

В концентрування енергоємних виробництв біля каскаду ГЕС на північному заході США

Г будівництво нового району Нью-Делі в межах міста для розміщення державних установ.

Практичний тур (20 балів)

1. Розв'яжіть задачі:

(5+5=10 балів)

- Розрахуйте обсяг виробництва прокату (т на добу) на металургійному комбінаті, якщо для виробництва 1 т прокату витрачається 2 т залізної руди, а на комбінат щодоби надходить 500 шестидесятитонних вагони руди.
- У країні з населенням 24 млн. осіб і територією 200 тис.км² рівень урбанізації становить 75%. Визначте густоту сільського населення (осіб /км²) у цій країні.

3. Спробуйте за цікавими фактами визначити річки світу. Нанесіть їх на контурну карту.

(10 балів)

№ з/п	Опис річки	Назва річки
1.	З 2008 року ріка офіційно вважається найдовшою у світі. Річкова система має близько 48 280 км навігаційних шляхів, басейн ріки становить 7 мільйонів км ² . Її дельта має ширину 80 км, через яку проходить така величезна кількість води, що на відстані 64 км від берега вода на поверхні океану залишається прісною.	
2.	Chang Jiang, населення що живе на північ від річки, говорить різними діалектами мандаринської мови. Протягом тисячоліть людина використовувала річку для пиття, зрошення, каналізації, транспорту, промисловості, позначення кордонів і воєн.	
3.	Найбільш повноводна (друга у світі після Амазонки) і друга за довжиною на континенті. Попри це судноплавна лише на окремих ділянках. У 1971—1997 роках річка також мала назву Заїр. На всьому своєму протязі річка нагадує велетенську дугу, обернену випуклістю на північ, двічі перетинаючи при цьому екватор.	
4.	Назва річки мовою індіанців племені оджибва: «батько вод». Річка бере початок з невеликого озера Айтеске на північному заході Центральних рівнин, і верхів'ям протікає заболоченою, вкритою численними озерами, лісною місцевістю. Спортивний вид водні лижі було	

	винайдено саме на цій річці у проміжку між Міннесотою і Вісконсином на так званому озері Пепін.	
5.	Бере початок на західних схилах Сніжних гір, впадає у мілководу затоку — лагуну Александріна. Витоки знаходяться біля підніжжя найбільшої вершини континенту — гори Косцюшко. Чим далі тече річка на захід, тим менше опадів отримують її береги. Розмаїтості видів у басейні ріки загрожує небезпека. Завезений сюди 30 років тому європейський короп зараз на багатьох відрізках річки домінує над іншими річковими мешканцями.	
6.	Річка у Туреччині, Сирії та Іраку, найбільша у Західній Азії. У верхів'ях має переважно гірський характер, у вузькій ущелині прорізає околишні хребти Вірменського нагір'я Малат'я і Ергані, потім у глибокій долині перетинає пустинне плато Сирії і північної частини Месопотамії, на решті протягу тече на плоскій Месопотамській низовині, складеній алювіальними наносами.	
7.	Річка у Південній Азії, яка витікає з Тибету і впадає в Індійський океан, проходячи територіями Китаю, Індії та Пакистану. Повноводна річка у верхів'ях, але рівень води в ній значно коливається залежно від пори року. Забезпечує ключові водні потреби, підтримує важку промисловість і забезпечує головне питне водопостачання у Пакистані.	
8.	Друга за довжиною і площею басейну ріка Європи. Найдавніші достовірні відомості про річку містяться у творах давньогрецького історика Геродота (V ст. до н. е.), який писав у 2-й книзі своєї «Історії», що ріка Істр починається в країні кельтів та тече, перетинаючи Європу посередині. На своєму шляху річка кілька разів міняє напрям.	
9.	Третя за довжиною і площею басейну ріка Європи. Довжина річки в природному стані становила 2 285 км, після побудови каскаду водосховищ довжина скоротилася на 84 км. Бере початок у невеликому болоті Аксенінський мох на південному схилі Валдайської височини.	
10.	Більшу частину свого шляху річка тече безводною пустелею. Проте, річка завжди повноводна, особливо влітку і восени. Впадаючи в море утворює велику дельту. Найдовша річка на материк і одна з найдовших у світі.	

Загальна кількість – 60 балів

